

Kurzus kódja(i): FLMD16-212.05; FLMD-212:21; FLMD-312:70; FLMD16-312.04

Kurzus címe: Filmtörténeti szeminárium: Amerikai és magyar screwball comedy a harmincas-negyvenes években

Tanár neve: Lakatos Gabriella

Kurzus időpontja, helye: péntek 12 30-14 00 -137

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: A kurzus célja az amerikai és a magyar screwball comedy műfajának vizsgálata. A félév két nagyobb tematikai egységre oszlik: először megvizsgáljuk a screwball comedy-vel kapcsolatos fontosabb elméleti megközelítéseket, a műfaj keletkezéstörténetét és formai sajátosságait. A félév második felében a korábban elsajátított tudást alkalmazva megvizsgáljuk, hogy a magyar screwball comedy-k milyen lényeges eltéréseket mutatnak az amerikai rokonfilmeketől, és a különbségek mögött rejlő lehetséges műfaj-, gyártás- és kultúrtörténeti magyarázatokat keressük. A kurzus teljesítésének feltétele a kötelező filmek és az órai anyag ismerete.

Témák

1. Romantikus vígjáték: a műfaj definiálása
2. Romantikus vígjáték: műfajtörténeti áttekintés
3. A klasszikus screwball comedy filmtörténeti környezete: a hollywoodi film 1930 és 1942 között: gyártástörténet, cenzúra-rendszer (pre-code/post-code korszak)
4. A screwball comedy definiálása és vezérmotívumai I.: genderprobléma és nemek harca. A filmek verbalitása (többértelmű nyelvezete)
5. A screwball comedy vezérmotívumai II. Újraházasodás és a házasság krízise
6. A screwball comedy vezérmotívumai III. Társadalmi különbségek tematizálása
7. Screwball comedy és a bűnügyi film műfaji keresztkapcsolatai
8. Screwball comedy és a melodráma műfaji keresztkapcsolatai; screwball comedy és a populista melodráma
9. Magyar változatok. Filmtörténeti környezet: a magyar film 1931 és 1944 között
10. Magyar screwball comedy: változatok az identitáskrízisre
11. Magyar screwball comedy: a házasság kritikája
12. Magyar screwball comedy: halmozott fizikai agresszió és extrém nonkonformista nők

Kurzus teljesítésének követelményei: Zh a félév végén a kötelező filmekből és az órán elhangzottakból. Rövid filmismereti teszt (beugró) minden óra elején az aktuális kötelező film(ek)ből.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek A kurzus segítségével a hallgatók alapvető filmtörténeti tudást sajátítanak el a harmincas-negyvenes évek hollywoodi, illetve

magyar filmgyártásáról. Egy adott műfaj vizsgálatán keresztül megismerkednek a műfajelmélet alapkérdéseivel, a definiálás problémáival. Különböző gyártás-, kultúrtörténeti és cenzurális háttérrel rendelkező, de hasonló műfaji sémák alapján működő filmek összehasonlításában, elemzésében vesznek részt.

Kötelező / ajánlott filmek: 1. Romantikus vígjáték: a műfaj definiálása

Kötelező film: Capra: It Happened One Night; Cukor: The Philadelphia Story

Ajánlott film: Mankiewicz: The Ghost and Mrs. Muir; Wyler: Roman Holiday; Wilder: Some Like it Hot; Gordon: Pillow Talk; Kramer: Guess Who's Coming to Dinner; Ross: Play It Again, Sam; Allen: Annie Hall; Pollack: Tootsie; Reiner: When Harry Met Sally; Ramis: Groundhog Day; Madden: Shakespeare in Love; Zwick: Love & Other Drugs; Roach: Meet the Parents

2. Romantikus vígjáték: műfajtörténeti áttekintés

Kötelező film: Garnett: Love is News; Kanin: My Favorite Wife

Ajánlott film: Lubitsch: Trouble in Paradise; Lubitsch: Design for Living; Wilder: The Major and the Minor; Lubitsch: To Be or Not to Be; Donen: Two for the Road; Ashby: Harold and Maude; Bogdanovich: What's Up, Doc?; Mazursky: An Unmarried Woman; Ross: The Goodbye Girl; Ephron: Sleepless in Seattle; Webb: 500 Days of Summer

3. A klasszikus screwball comedy filmtörténeti környezete: a hollywoodi film 1930 és 1942 között: gyártástörténet, cenzúrárendszer (pre-code/post-code korszak)

Kötelező film: Sherman: She Done Him Wrong

Ajánlott film: Conway: Red-Headed Woman; Capra: Platinum Blonde; Brown: A Free Soul; Ruggles: I'm No Angel; Leonard: The Divorcee; Brown: Possessed; Green: Baby Face; Hawks: Scarface; DeMille: Madam Satan; DeMille: The Sign of the Cross

4. A screwball comedy definiálása és vezérmotívumai I.: genderprobléma és nemek harca. A filmek verbalitása (többértelmű nyelvezete)

Kötelező film: Cukor: Adam's Rib

Ajánlott film: Hawks: Bringing Up Baby; Thorpe: Double Wedding; Boleslawski: Theodora Goes Wild; Hawks: Twentieth Century; Wellman: Nothing Sacred; Conway: Love Crazy; Keighley: The Bride Came C. O. D.; McLeod: Topper

5. A screwball comedy vezérmotívumai II. Újraházasodás és a házasság krízise

Kötelező film: Hawks: His Girl Friday

Ajánlott film: McCarey: The Awful Truth; Conway: The Libeled Lady; Sturges: The Lady Eve; La Cava: Fifth Avenue Girl; Keighley: No Time for Comedy; Hitchcock: Mr. and Mrs. Smith

6. A screwball comedy vezérmotívumai III. Társadalmi különbségek tematizálása

Kötelező film: La Cava: My Man Godfrey

Ajánlott film: Leisen: Easy Living; Kanin: Bachelor Mother; LeRoy-Conolly: Fools for Scandal; McLeod: Merrily We Live; Stevens: Vivacious Lady; Wood: The Devil and Mrs. Jones; Leisen: Take a Letter, Darling

7. Screwball comedy és a bűnügyi film műfaji keresztkapcsolatai

Kötelező film: Van Dyke: The Thin Man

Ajánlott film: Ruggles: True Confession; Hawks: Ball of Fire; Jason: The Mad Miss Manton; Van Dyke: Love on the Run; Van Dyke: After the Thin Man; Van Dyke: Another Thin Man

8. Screwball comedy és a melodrámák műfaji keresztkapcsolatai; screwball comedy és a populista melodrámák

Kötelező film: Cukor: Holiday

Ajánlott film: Capra: Mr. Deeds Goes to Town; Capra: Mr. Smith Goes to Washington; Capra: Meet John Doe; Capra: It's a Wonderful Life; Cromwell: In Name Only

9. Magyar változatok. Filmtörténeti környezet: a magyar film 1931 és 1944 között

Kötelező film: Marton: Elnökkisasszony

Ajánlott film: Kardos: 120-as tempó; Martonffy: Férjet keresek; Daróczy: Miért?; Sipos: A tökéletes család; Ráthonyi: A hölgy egy kissé bogaras; Martonffy: Csákó és kalap; Vaszary: Megálmodtalak; Martonffy: Édes ellenfél; Cserépy: Kettesben

10. Magyar screwball comedy: változatok az identitáskriszisekre

Kötelező film: Kalmár: Sziámi macska

Ajánlott film: Keleti: Viki; Kalmár: Cserépy Lelki klinika; Székely: Nászút féláron; Szlatinay: Sok húhó Emmiért; Kardos: Barátságos arcot kérek; Gaál: A csúnya lány; Gertler: A férfi mind örült

11. Magyar screwball comedy: a házasság kritikája

Kötelező film: Hamza D.: Ez történt Budapesten

Ajánlott film: Gaál: Hotel Kikelet; Bánky: Igen vagy nem?; Székely: Ida regénye; Ráthonyi: Fizessen, nagysád; Keleti: A harapós férj; Kalmár: Nincsenek véletlenek

12. Magyar screwball comedy: halmozott fizikai agresszió és extrém nonkonformista nők

Kötelező film: Bánky: Házassággal kezdődik

Ajánlott: Martonffy: Makrancos hölgy; Bánky: Makacs Kata; Martonffy: Rozmaring; Farkas: Végre...; Rodriguez: Lesz, ami lesz; Ráthonyi: Katyi

Kötelező / ajánlott irodalom: Ajánlott irodalom magyar nyelven:

Balogh Gyöngyi-Király Jenő: „Csak egy nap a világ...” A magyar

film műfaj- és stílustörténete 1929-1936. Budapest: Magyar Filmintézet, 2000.

Balogh Gyöngyi–Gyürey Vera–Honffy Pál: *A magyar játékfilm története a kezdetektől 1990-ig*. Budapest, Műszaki Könyvkiadó, 2004. pp. 43-63.

Király Jenő: *A film szimbolikája. III/1. A kalandfilm formái*. Kaposvár–Budapest: Kaposvári Egyetem Művészeti Kar Mozgóképkultúra Tanszék–Magyar Televízió Zrt., 2010. pp. 462–653.

Lakatos Gabriella: „Én olyan rettenetesen gyűlölöm, ahogy még nem szerettem senkit” *A magyar screwball comedy 1931 és 1944 között*. *Metropolis* 18 (2014) no. 3. pp. 24–40.
<http://www.metropolis.org.hu/?pid=16&aid=515>

Nemeskürty István–Karcsei Kulcsár István – Kovács Mária: *A magyar hangosfilm a kezdetektől 1939-ig*. Budapest: Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum, 1975.

Nemeskürty István: *A meseautó utasai. A magyar filmesztétika története 1930-1948*. Budapest: Magvető Könyvkiadó, 1965.

Nemeskürty István: *A képpé varázsolt idő*. Budapest, Magvető, 1983.

Nemeskürty István: *A magyar film története. (1912–1963)* Budapest, Gondolat, 1965.

Szalay Károly: *A geg nyomában*. Budapest: Magvető, 1972.

Vajdovich Györgyi: *Vígjátékváltozatok az 1931–1944 közötti magyar filmben*. *Metropolis* 18 (2014) no. 3. pp. 8–22.
<http://www.metropolis.org.hu/?pid=16&aid=514>

Záhonyi-Ábel Márk: *A magyar filmes intézményrendszer 1938–1944*. *Metropolis* 18 (2014) no. 3. pp. 12–27.
<http://www.metropolis.org.hu/?pid=16&aid=503>

Ajánlott irodalom angol nyelven:

Beach, Christopher: *Class, Language, and American Film Comedy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Cavell, Stanley: *Pursuits of Happiness. The Hollywood Comedy of Remarriage*. Cambridge: Harvard University Press, 1984.

Greene, Jane M.: *Hollywood's Production Code and Thirties Romantic Comedy*. *Historical Journal of Film, Radio and Television*, Vol. 30, No. 1, March 2010, pp. 55-73.

Greene, Jane M.: *Screwball Comedy and the Production Code*. *Journal of Film and Video*, Vol. 63, No. 3 (Fall 2011), pp. 45-63.

Grindon, Leger: *The Hollywood Romantic Comedy. Conventions, History, Controversies*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2011.

Gehring, Wes D.: *Handbook of American Film Genres*. New York: Greenwood, 1988. pp. 103-124.

McDonald, Tamar Jeffers: *Romantic Comedy: Boy Meets Girl Meets Genre*. New York: Wallpaper Press, 2007.

Neale, Steve: *Genre and Hollywood*. pp. 59-65.

Neale, Steve-Krutnik, Frank: *Popular Film and Television Comedy*. Routledge, 1990.

Schatz, Thomas: *Hollywood Genres. Formulas, Filmmaking, and the Studio System*. New York: Random House, 1981. pp. 150-

185.

Sennett, Ted: *Lunatics and Lovers: A Tribute to the Giddy and Glittering Era of the Screen's „Screwball” and Romantic Comedies*. New Rochelle: Arlington House Productions, 1973.

Shumway, David R.: Construcing Romance, Mystifying Marriage. *Cinema Journal*, Vol. 30, No. 4 (Summer, 1991), pp. 7-23.

Sikov, Ed: *Screwball. Hollywood's Madcap Romantic Comedies*. New York: Crown Publishers, 1989.

Thompson, Kristin-Bordwell, David: *A film története*. Budapest: Új Palatinus Könyvesház Kft., 2007.
